1964 సుప్రీం కోర్టు రిపోర్టులు (7) 192

బిహారీ లాల్ బాత్రా

వర్సెస్

చీఫ్ సెటిల్మెంట్ కమిషనర్ మరియు ఇతరులు

[పి.బి.గజేంద్రగడ్కర్, సి.జె., కె.ఎన్.వాంచూ, జె.సి.షా,

ఎన్.రాజగోపాల అయ్యంగార్,మరియు ఎస్.ఎం.సిక్రీ, జె.జె.]

నిర్వాసితుల ఆస్తులు - పట్టణ ప్రాంతంలో శరణార్థికి కేటాయించిన భూమి - నిబంధనల ప్రకారం కేటాయింపు చెల్లదు - నిర్వాసితుల పరిహారం, పునరావాస నిబంధనలు, 1955, నిబంధన 2(హెచ్).

పిటిషనర్ తండ్రికి పాకిస్తాన్ లో గణనీయమైన వ్యవసాయ ఆస్తులు ఉన్నాయి మరియు అతను తన కుటుంబ సభ్యులతో కలిసి విభజన తరువాత భారతదేశానికి వచ్చాడు. డిసెంబర్ 29న పిటిషనర్ తండ్రికి కేటాయింపు కోసం కొంత అసంతృప్తి దావా వేశారు. 1955లో ఒక మున్సిపాలిటీ పరిధిలో అర్బన్ ఏరియాలో కొన్ని ప్లాట్లు కేటాయించారు. పిటిషనర్ తండ్రి 1952 లో మరణించాడు మరియు చేసిన కేటాయింపు వాస్తవానికి అతని తండ్రి యొక్క దావాకు బదులుగా అప్పీలుదారుకు ఇవ్వబడింది. కేటాయింపుపై మేనేజింగ్ ఆఫీసర్ పిటిషనర్ కు సనద్ జారీ చేశారు. పిటిషనర్ ఈ భూములను స్వాధీనం చేసుకునేందుకు ప్రయత్నించగా ప్రతివాదులు 4, 5 ద్వారా వివాదాలు లేవనెత్తారు. ఈ వివాదాస్పద ప్లాట్లు నిర్వాసితులు, పరిహారం, పునరావాస నిబంధనలు 1955లోని రూల్ 2(హెచ్) పరిధిలో ఉన్నాయని, అందువల్ల

పిటిషనర్కు కేటాయింపు చట్ట విరుద్ధమని పేర్కొంటూ కేటాయింపును రద్దు చేయాలని ప్రతివాదులు అసిస్టెంట్ సెటిల్మెంట్ కమిషనర్ను ఆశ్రయించారు. ప్రతివాదుల వాదనను అంగీకరించిన అసిస్టెంట్ సెటిల్మెంట్ కమిషనర్ అప్పీలును అనుమతించి కేటాయింపును రద్దు చేశారు. దీంతో అప్పీలుదారుడు చీఫ్ సెటిల్మెంట్ కమిషనర్కు రివిజన్లో దరఖాస్తు చేసుకున్నాడు. ఆ పిటిషన్ ను ఆయన తిరస్కరించారు. అనంతరం పిటిషనర్ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226, 227 కింద హైకోర్టులో పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. ఈ పిటిషన్ ను కూడా కొట్టివేసింది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 133 ప్రకారం హైకోర్టు ఫిట్ నెస్ సర్టిఫికేట్ ను మంజూరు చేసింది.

నిర్వహించబడింది:(1) కేటాయింపు ఉత్తర్వులు ఇచ్చినప్పుడు అసిస్టెంట్ కమిషనర్ లేదా సెటిల్మెంట్ కమిషనర్ ఆ సనద్ కొనసాగింపు లేదా ఉత్తర్వు ఆధారంగా పొందిన పట్టా కూడా దానితో వస్తుంది.

శ్రీ మిథు షహానీ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, [1964] 7 ఎస్.సి.ఆర్.అనే దానిపై ఆధారపడింది.

(ii) నిర్వాసితుల పరిహారం, పునరావాస నిబంధనలు 1955లోని రూల్ 2(హెచ్) రాజ్యాంగ విరుద్ధమని, రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14ను ఉల్లంఘించడం రాజ్యాంగ విరుద్ధమని పిటిషనర్ వాదించారు. రూల్ 2(హెచ్)లోని నిబంధన ఆధారంగా ఈ వాదన ఉంది. చట్టంలోని సెక్షన్ 40 ప్రకారం రూల్ 2(హెచ్)ను రూపొందించారు. ఈ నిబంధనతో పాటు ఇతర నిబంధనలు 1955 మే 21 నుంచి అమల్లోకి వచ్చాయి. 1955 డిసెంబర్ 29న పిటిషనర్ కు కేటాయింపు జరగ్గా, రెండు రోజుల తర్వాత సనద్ జారీ చేశారు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, నిబంధన అమల్లోకి వచ్చిన తరువాత పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా కేటాయింపు జరిగింది మరియు రూల్ 2 (హెచ్) లోని నిబంధనలో పేర్కొన్న విధంగా "ఇప్పటికే చేయబడింది". అందువల్ల, కేటాయింపు రోజున భూమి పట్టణ ప్రాంతంలో ఉంటే, కేటాయింపు నిర్వచనం యొక్క ప్రధాన పేరా మరియు నిబంధన ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది, దీనికి దరఖాస్తు లేదు.

కేటాయింపు చెల్లుబాటవుతుందా లేదా అని నిర్ణయించడానికి అది అమల్లోకి వచ్చిన తేదీలో విభజన రేఖను గీసే నిబంధనను ఈ వివక్షగా చెబుతారు. అటువంటి వాదన పూర్తిగా స్వీయ విరుద్ధమైనది. ప్రతి చట్టానికి ఒక ప్రారంభం లేదా సమయం ఉండాలి, మరియు చట్టాన్ని మార్చడానికి ప్రయత్నించే ఏ నియమమూ చట్టంలో మార్పును ప్రభావితం చేస్తుందనే కారణంతో చెల్లదు. కొన్నిసార్లు ఒక నియమంలో అన్యాయాన్ని వాదించడం సాధ్యమవుతుంది, ఇది రెట్రోస్పెక్టివ్ ప్రభావంతో పనిచేస్తుంది, కానీ భవిష్యత్తులో పనిచేసే నియమం చెల్లదని చెప్పడం, తద్వారా గతానికి మరియు భవిష్యత్తుకు మధ్య వ్యత్యాసం ఏర్పడుతుంది, దీనిని అంగీకరించలేము.

సివిల్ అప్పీలేట్ పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నెంబరు 543 ఆఫ్ 1962. సివిల్ రిట్ నెంబరు 678 1957లో పంజాబ్ హైకోర్టు 1959 నవంబర్ 26న ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వులపై అప్పీల్.

పిటిషనర్ తరఫున బిషన్ నారాయణ్ , ఎన్.ఎన్.కేస్వానీ వాదనలు వినిపించారు.

ప్రతివాది నెం.1 నుంచి 3 వరకు బి.కె.ఖన్నా మరియు బి.ఆర్.జి.కె.ఆచార్.

ప్రతివాది నెం.4 కోసం డి.ఎన్.ముఖర్జీ.

ప్రతివాది నెం.5 కొరకు ఆర్.వి.ఎస్.మణి మరియు టి.ఆర్.వి.శాస్త్రి.

మార్చి 12, 1964. కోర్టు తీర్పును జస్టిస్ అయ్యంగార్ వెలువరించారు -రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన పిటిషన్ను కొట్టివేస్తూ ఆ కోర్టు ఇచ్చిన ఉత్తర్వులపై పంజాబ్ హైకోర్టు ఆర్టికల్ 133 కింద ఇచ్చిన ఫిట్నెస్ సర్టిఫికేట్పై అప్పీల్ ఇది.

వివాదంలో ఉన్న అంశం ఒక సంకుచిత దిక్సూచిలో ఉంది, అందువల్ల మేము ప్రతిపాదిస్తున్న బృహత్తర వాస్తవాలలో మన ముందు కోరిన వాదనలను అభినందించడానికి తగిన వాటిని మాత్రమే ఉంచాలని మేము ప్రతిపాదిస్తున్నాము. పిటిషనర్ తండ్రికి పాకిస్తాన్ లో గణనీయమైన వ్యవసాయ ఆస్తులు ఉన్నాయి మరియు అతను తన కుటుంబ సభ్యులతో కలిసి విభజన తరువాత భారతదేశానికి వచ్చాడు. పిటిషనర్ తండ్రికి అంబాలా జిల్లాలోని ఖరార్ గ్రామంలో గణనీయమైన భూమిని కేటాయించారు, కానీ మేము దాని గురించి పట్టించుకోవడం లేదు. కేటాయింపు కోసం ఆయనకు ఇంకా కొంత సంతృప్తి చెందని క్లెయిమ్ ఉంది మరియు 1955 డిసెంబరు 29 న మేనేజింగ్ ఆఫీసర్ ఖాస్రా నంబర్లు 880, 881 మరియు 882 పై కేటాయించారు, ఇవి ఖరార్ మునిసిపల్ పరిధిలో ఉన్నాయి, అవి ఈ కేటాయింపుకు మాత్రమే సంబంధించినవి. పిటిషనర్ తండ్రి 1952లో చనిపోయాడని, వాస్తవానికి అతని తండ్రి వాదనకు బదులుగా అప్పీలుదారుకు కేటాయింపు జరిగిందని పేర్కొనవచ్చు. కేటాయింపుపై 1955 డిసెంబర్ 31న మేనేజింగ్ ఆఫీసర్ పిటిషనర్ కు సనద్ జారీ చేశారు. పిటిషనర్ ఈ భూములను స్వాధీనం చేసుకునేందుకు ప్రయత్నించగా, ప్రతివాది నెం.4, 5 ద్వారా వివాదాలు లేవనెత్తారు. వారు నిర్వాసితులు కాదని, అయితే ఈ ఆస్తిని తాము చాలాకాలంగా కలిగి ఉన్నామని, దాని నుంచి తమకు ఇబ్బంది కలగదని, ఈ ఆస్తి చెల్లుబాటు అయ్యే కేటాయింపుకు లోబడి ఉండదని వారు పేర్కొన్నారు. ఈ ప్రతివాదులు కేటాయింపును రద్దు చేయాలని అసిస్టెంట్ సెటిల్మెంట్ కమిషనర్ను ఆశ్రయించారు మరియు ఈ మూడు ఖాస్రా నంబర్లలో ఉన్న భూమి నిర్వాసితుల పరిహారం మరియు పునరావాస నిబంధనలు, 1955 లోని రూల్ 2 (హెచ్) పరిధిలో "పట్టణ ప్రాంతం" పరిధిలో ఉందని, తత్ఫలితంగా పిటిషనర్కు కేటాయింపు చట్టానికి విరుద్ధమని గుర్తించిన అధికారి ఈ అప్పీలును అనుమతించారు. దీంతో ఆయన కేటాయింపును రద్దు చేశారు. ఆ తర్వాత అప్పీలుదారుడు రివిజన్ లో చీఫ్ సెటిల్ మెంట్ కమిషనర్ కు దరఖాస్తు చేసుకోగా అక్కడ సఫలం కాకపోవడంతో రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226, 227 కింద హైకోర్టులో పిటిషన్

దాఖలు చేశారు. ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లుగా, ఈ పిటిషన్ కొట్టివేయబడింది మరియు ఈ తొలగింపు యొక్క కరెక్టే మా ముందు ఉన్న అప్పీల్ లో సవాలు చేయబడింది.

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది శ్రీ బిషన్ నారాయణ్ ప్రధాన రెండు వాదనలలో అప్పీలుకు మద్దతుగా కోరారు. మొదటిది (1) 1955 డిసెంబరు 31న భారత రాష్ట్రపతి పేరు మీద మేనేజింగ్ ఆఫీసర్ సనద్ మంజూరు చేసిన తరువాత, అప్పీలుదారుడు ఆస్తిపై తిరుగులేని హక్కును పొందాడు మరియు అప్పీలు లేదా సవరణపై కేటాయింపు ఉత్తర్వును పక్కన పెడితే కూడా సనద్ లోనే ఉన్న కారణాల వల్ల తప్ప ఈ హక్కును తొలగించడానికి వీల్లేదు. మార్చి 10, 1964న వెలువడిన శ్రీ మిథూ షహానీ అండ్ అదర్స్ వర్సెస్ ది యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా అండ్ అదర్స్ ([1964] 7 S.C.R. 103)లో ఈ అంశాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్నాం. ఆయన కోరిన రెండవ అంశం ఏమిటంటే, నిర్వాసితుల పరిహారం మరియు పునరావాస నిబంధనలు, 1955 లోని రూల్ 2 (హెచ్) రాజ్యాంగ 14 వ అధికరణను ఉల్లంఘించడం రాజ్యాంగ విరుద్ధమని, అందువల్ల పిటిషనర్ కు అసలు కేటాయింపు చట్టబద్ధంగా ఉండాలని హైకోర్టు ముందు లేవనెత్తిన ప్రధాన వాదన ఇది. ఈ వాదనలో వాస్తవం లేదని మేము భావిస్తున్నాము. నిజానికి, ఈ వాదనను ఏ ప్రాతిపదికన వాదిస్తున్నారో మనం అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నాం.నిర్వాసితుల (పరిహారం మరియు పునరావాసం) చట్టం, 1954 లోని సెక్షన్ 40, చట్టం యొక్క ప్రయోజనాలను అమలు చేయడానికి నిబంధనలను రూపొందించడానికి అధికారిక గెజిట్ లో నోటిఫికేషన్ ద్వారా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి వీలు కల్పిస్తుంది, ముఖ్యంగా విషయాలను విస్తృతంగా వివరించిన జాబితాపై. సెక్షన్ 40 ప్రకారం 1955 నాటి నిబంధనలను సమర్థవంతంగా రూపొందించలేదని చెప్పలేదు. ఈ నిబంధనలు 1955 మే 21న అమల్లోకి వచ్చాయి. రూల్ 2(హెచ్) ఈ ప్రొసీడింగ్స్ లో పొందుపరిచిన దాని చెల్లుబాటు నిర్వచనాలతో కూడిన నియమం. రూల్ 2(హెచ్) మెటీరియల్ అంటే ఏమిటో వెలికి తీయడానికి ఇలా చెబుతుంది:

2. ఈ నియమాలలో సందర్భానికి అవసరమైతే తప్ప-

(ఎ) నుండి (జి)......

(హెచ్) 'అర్బన్ ఏరియా' అంటే కార్పొరేషన్, మునిసిపల్ కమిటీ, నోటిఫైడ్ ఏరియా కమిటీ, టౌన్ ఏరియా కమిటీ, స్మాల్ టౌన్ కమిటీ, కంటోన్మెంట్ లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎప్పటికప్పుడు నోటిఫై చేసిన ఏదైనా ప్రాంతం; పంజాబ్, పాటియాలా, ఈస్ట్ పంజాబ్ స్టేట్స్ యూనియన్ రాష్ట్రాల్లో ఇప్పటికే జరిగిన గ్రామీణ వ్యవసాయ భూముల పాక్షిక పర్మా-నంట్ కేటాయింపుల విషయంలో, పట్టణ ప్రాంతం యొక్క పరిమితులు 1947 ఆగస్టు 15 న ఉన్న విధంగానే ఉండాలి.

ఈ నిబంధన నిబంధనలోని 'గ్రామీణ వ్యవసాయ భూముల' పదాల స్థానంలో 1957 నాటి సవరణ నోటిఫికేషన్ లో 'గ్రామీణ ప్రాంతంలో' అనే పదాలు వచ్చాయి, కానీ ఈ సవరణకు ఎటువంటి ప్రాముఖ్యత లేదు. రూల్ 2(ఎఫ్) ప్రకారం 'పట్టణ ప్రాంతం కాని ఏ ప్రాంతమైనా' అని అర్థం.

ఇక్కడ ఆపి, వివాదంలో లేని రెండు విషయాలను పేర్కొనడం ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది: (1) పిటిషనర్ కు 1955 డిసెంబర్ 29న కేటాయింపు జరిగింది, రెండు రోజుల తరువాత సనత్ జారీ చేయబడింది. అందువల్ల నిబంధనలు అమల్లోకి వచ్చిన 1955 మే 21 తర్వాత జరిగిన కేటాయింపు ఇది. (2) మరో విషయం ఏమిటంటే, 1951 ఫిబ్రవరి 10 న ఖాస్రా నంబర్లు 880, 881 మరియు 882 పట్టణ పరిధిలో చేర్చబడ్డాయి, ఈ ప్లాట్లను కవర్ చేయడానికి ఖరార్ మునిసిపల్ ప్రాంతాన్ని విస్తరించారు. కాబట్టి, కేటాయింపు జరిగిన రోజున, కేటాయించిన భూమి "పట్టణ ప్రాంతం" లో ఉంది, కాబట్టి దానిని చట్టబద్ధంగా కేటాయించడం సాధ్యం కాదని స్పష్టమవుతుంది.

ఆర్టికల్ 14ను ఉల్లంఘించడమే రాజ్యాంగ విరుద్ధమని పేర్కొంటూ ఆ నిబంధన విధించిన వివక్ష ఏమిటో అర్థం చేసుకోలేని మన అసమర్థతను మనం అంగీకరించక తప్పదు. ఈ సమర్పణను మనం అర్థం చేసుకోగలిగినంతవరకు, ఈ నిబంధన అమలు కారణంగా అసమంజసమైన వివక్ష ఉందని చెప్పబడింది. పంజాబ్, పిఇపిఎస్ యు రాష్ట్రాలలో 1955 మే 21కి ముందు చేసిన పాక్షిక శాశ్వత కేటాయింపులకు సంబంధించిన నిబంధన ప్రకారం, 1947 ఆగస్టు 15న పొందిన పరిస్థితుల ఆధారంగా "పట్టణ ప్రాంతం"గా పరిగణించబడే దాని పరీక్షను నిర్ణయించాలి. నిబంధనలు అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా కేటాయింపు జరిగింది తప్ప 'ఇప్పటికే చేసినది' కాదు. కాబట్టి కేటాయింపు రోజున భూమి పట్టణ ప్రాంతంలో ఉంటే, కేటాయింపు నిర్వచనంలోని ప్రధాన పేరా ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది, కాబట్టి ఇది చెల్లుబాటు అయ్యేది కాదు, అందుకే దానిని పక్కన పెట్టారు. ఇది అమల్లోకి వచ్చిన తేదీలో విభజన రేఖను గీయడం లేదా కేటాయింపు చెల్లుబాటవుతుందా లేదా అని నిర్ణయించడంలో ఈ వివక్ష ఉందని చెబుతారు. ఈ నియమం యొక్క భావి కార్యాచరణలో ఇమిడి ఉందని చెప్పబడుతున్న వివక్షను మనం అభినందించడం కష్టం. నిబంధనలు రూపొందించడానికి ముందు ఇప్పుడు వివాదంలో ఉన్న భూమిని కేటాయించే అవకాశం ఉంది, కానీ ఈ కారణంగా చట్టం కింద నియమనిర్మాణ అధికార పరిధిలో ఉన్న ఈ విషయంలో చట్టాన్ని మార్చే నియమం చెల్లదని సూచించడం సాధ్యం కాదు. అటువంటి వాదన పూర్తిగా స్వీయ విరుద్ధమైనది. ప్రతి చట్టానికి ఒక ఆరంభం లేదా సమయం ఉండాలి, చట్టాన్ని మార్చడానికి ప్రయత్నించే ఏ నియమమూ చట్టాన్ని మార్పు చేస్తుందనే కారణంతో చెల్లదు. కొన్నిసార్లు అన్యాయాన్ని వాదించడం కూడా సాధ్యమే' అని ఒక నియమం, ఇది పునరావృత ప్రభావంతో పనిచేస్తుంది, కానీ భవిష్యత్తులో పనిచేసే నియమం చెల్లదని చెప్పడం, తద్వారా గతానికి మరియు భవిష్యత్తుకు మధ్య వ్యత్యాసం ఏర్పడుతుంది, దీనిని మనం పాటించలేము.

ఈ అప్పీలులో ఎలాంటి అర్హతలు లేవుఇది విఫలమవుతుంది మరియు ఖర్చులతో తోసిపుచ్చబడుతుంది.

అప్పీల్ కొట్టివేత..